

Jegyzőkönyv,

felvétel az *Országos Magyar Párt Közgazdasági Szakosztályának* Székelyudvarhelyen 1928. október 13-án tartott nyilvános közgazdasági gyűléséről.

Jelen vannak:

A Szakosztály tagjai közül: Gyárfás Elemér elnök, *Berivoy István* főtitkár, *Dr. Abrudbányai Ede* földbirtokos, Kolozsvár, *Bencsik Zsigmond* cipész, Déva, *Dr. Balogh Elek* orsz. képviselő, Torda, *Budai Tibor* iparos, Nagyvárad, *Dr. Gróf Bethlen György*, az Országos Magyar Párt elnöke, Kolozsvár, *Dr. Csiby Andor* ügyvéd, Gyergyószentmiklós, *Csiky Emil* kereskedő, Marosvásárhely, *Csiszár Lajos* építész, Marosvásárhely, *Fábry Sándor*, Biharm. Gazdasági Egylet titkára, Székelyhid, *Dr. Ferencz József* ügyvéd, Kolozsvár, *Gombos Benő* kereskedelmi ügynök, Kolozsvár, *Hantos Gyula* ny. igazgató, Kolozsvár, *Dr. Inczédy-Joksman Ödön*, az Orsz. Magyar Párt ügyvezető alelnöke, Kolozsvár, *Báró Jósika János* orsz. képviselő, Zilah, *Dr. Lerner Sándor* ügyvéd, Kolozsvár, *Mikó László* földbirtokos, Nyárádszentlászló, *Purgly László* földbirtokos, Sofronya, *Szabó Béni* ipartestületi elnök, Brassó, *Dr. Szász Ferenc* földbirtokos, Kolozsvár, *Sz. Szakács Péter* ny. iparkamarai főtitkár, Bikafalva, *Dr. Szoboszlay László* orsz. képviselő, Nyárádszentimre, *Báró Szentkereszthy Béla* orsz. képviselő, *Gróf Teleki Domokos* birtokos, Gernyeszeg, *Török Bálint*, az Erdélyi Gazdasági Egylet titkára, Kolozsvár, *Dr. Veress Endre* iparos, Kolozsvár.

Továbbá: Ágoston János, Csikszenttamás, *Anda Géza* plebános, Tusnád, *Adorján Károly* birtokos, Bereck, *Dr. Bartalis Ferenc* ügyvéd, Fogaras, *Becsek Aladár* bankigazgató, Székelyudvarhely, *Bányay János* tanár, Székelykeresztur, *Gróf Bethlen Bálint* birtokos, *Keresd, Bogdán Arthur* vezér-

igazgató, Sepsiszentgyörgy, Gróf Bethlen Ádám birtokos, Bonyha, Dr. Boga Alajos, Kézdivásárhely, Bartos Gyula ügyvéd, Gyergyószentmiklós, Balássy Dénes birtokos, Bethlenfalva, Bakóczy Károly tanár, Székelyudvarhely, Biró Sándor tanár, Székelyudvarhely, Benkő Ernő birtokos, Kézdivásárhely, Bőjthe Ferenc földmives, Angyalos (Háromszék-megye), Benkő Sándor birtokos, Kézdivásárhely, Bardócz József iparos, Székelyudvarhely, Benkő József ref. tanító, Székelyudvarhely, Csulay Lajos ny. alispán, Déva, Csiky Albert nyomdatulajdonos, Székelyudvarhely, Csomafáy Sándor gazdasági intéző, Báró Dániel Ferenc birtokos, Vargyas, Dakó Elek földmives, Drexler Béla ny. miniszteri tanácsos, Marosvásárhely, Demes Elek birtokos, Csikszentimre, Dr. Erlich István ügyvéd, Kolozsvár, Elekes Béla birtokos, Siménfalva, Dr. Elekes Dénes birtokos, Székelykeresztur, Dr. Ferenczy Géza unitárius főgondnok, Nagyajta, Dr. Filó Ferenc ügyvéd, Székelykeresztur, Fráter Emil birtokos Nagyszalonta, Dr. Fábíán László ügyvéd, Baróth, Farkas Márton fakereskedő, Székelyudvarhely, Fekete Margit városi tanácsstag, Székelyudvarhely, Felméri József Székelyudvarhely, Fuchs József róm. kath. lelkész Zetelaka, Fröhlich Ottó tanár Székelyudvarhely, Dr. Gspann Károly orvos Kolozsvár, György Gábor plebános Kászon, Dr. Gyárfás Pál birtokos Székelykeresztur, Dr. György József birtokos Marosvásárhely, Gyarmathy István iparos Székelyudvarhely, Gál Lajos földmives Gyepes Udvarhelymegye, Gellérd Lajos földmives Székelyudvarhely, Gál József földmives Székelyudvarhely, Dr. Gönczy Gábor polgármester Székelyudvarhely, Dr. György Zsigmond ügyvéd Segesvár, György Lajos róm. kath. lelkész Gyimesbükk, Gyallay Domokos lapszerkesztő Kolozsvár, Horváth Tibor Székelyudvarhely, Halmágyi Ferenc, Hlatky Miklós ny. igazgató-tanár Székelyudvarhely, Hánn József kereskedő Székelyudvarhely, Hantos Gyula igazgató Kolozsvár, Harmath Ferenc földmives, Haáz Rezső tanár Székelyudvarhely, Dr. Hinléder Fels Ákos ügyvéd Székelyudvarhely, Incze Domokos főesperes Csikszentmárton, Dr. Issekutz Yiktor ügyvéd Erzsébetváros, Dr. Jankó Béla Sepsiszentgyörgy, Dr. Jodál Gábor ügyvéd Székelyudvarhely, Kemény Béla mérnök Nagyvárad, Kövér Gusztáv birtokos Nagyvá-

rad, Korossv György birtokos Ötvenes, Dr. Kassay István ügyvéd Székelyudvarhely, Dr. Kiss Kálmán ügyvéd Székelyudvarhely, Dr. Kócsán János ügyvéd Nagyvárad, Kispál László Dicsőszentmárton, Kabos Ármin kereskedő Temesvár, Kovács B. Lajos birtokos Székelyudvarhely, Kakucs Ferenc plebános Kadicsfalva, Kádár Dénes ref. lelkész Nagyalambfalva, Kovács György Marosludas, Kónya Kálmán ref. lelkész Bágy, Keresztes János ref. lelkész Brád, Koncz Ármin m. tisztviselő Székelyudvarhely, Kiss János róm. kath. esperes Máréfalva, Kiss Sándor unitárius lelkész Székelyudvarhely, Katona József földmives Székelyudvarhely, Dr. Lerner Sándor ügyvéd Kolozsvár, Dr. Leitner Mihály ügyvéd Déva, Dr. Lévy Lajos tanár Székelyudvarhely, Dr. Makkay Domokos ügyv. Gyergyószentmiklós, Dr. Máthé István ügyvéd Oklánd, Dr. Molnár Imre ügyvéd Székelyudvarhely, Dr. Mezei Ödön orvos Székelyudvarhely, Dr. Nagy Jenő ügyvéd Csikszentmárton, Dr. Nagy Lajos ügyvéd Székelyudvarhely, Németh Kálmán Temesvár, Nagy János iparos Székelyudvarhely, Nagy Mária Székelyudvarhely, Nagy Kálmán ügyvéd Székelyudvarhely, Dr. Orbán Domokos orvos Székelyudvarhely, Orbán Ferenc róm. kath. lelkész Csikkozmás, Pálffy László bankigazgató Kolozsvár, Dr. Paretz Béla ügyvéd Arad, Perédy György hirlapíró Nagyvárad, Pekri Géza földbirtokos Dicsőszentmárton, Pálffi János földmives Horgya, Dr. Páll Gyula ügyvéd Székelyudvarhely, Dr. Polonkay László ref. lelkész Székelyudvarhely, Pál Ferenc unitárius esperes Oklánd, Pál Sándor birtokos Bethlenfalva, Rájk József iparos Székelyudvarhely, Rösler Károly kereskedő Székelyudvarhely, Rácz Gábor ref. lelkész Bikafalva, Dr. Széli Lajos ügyvéd Arad, Szabó András főgimnáziumi igazgató Székelyudvarhely, Szombathalvy Lajos ny. városi főkapitány Székelyudvarhely, Szakács Miklós Székelyudvarhely, Szentiványi József birtokos Kolozsvár, Szabó Árpád Székelyudvarhely, Sehesi János ny. alispán Székelyudvarhely, Dr. Sulyok István lapszerkesztő Kolozsvár, Dr. Simonisz László Szászrégen, Dr. Sándor Balázs ügyvéd Gyergyószentmiklós, Sz. Szakács Zoltán birtokos Betfalva, Szabady Tivadar Vargyas, Dr. Sebesi Ákos ügyvéd Székelyudvarhely, Soó Gáspár nyomdaigazgató Székely-

udvarhely, Szócs Tamás Szentivány, Id. Siklódy István ny. tanár Székelybethlenfalva, Dr. Szabó Gábor ügyvéd Székelyudvarhely, Szabó József iparos Székelyudvarhely, Szabó György apátplébános Gyergyósztmiklós, Szakács T. birtokos Szudvarhely, Szabó E. tisztviselő Székelyudvarhely, Sándor János földmives Székelyudvarhely, Takó Albert plébános Székelyszentandrás, Tóth Balázs bankigazgató Kézdivásárhely, Gróf Toldalaghy József birtokos, Dr. Thury Kálmán ügyvéd Nagyvárad, Torday József a Lapkiadó Rt. igazgatója Kolozsvár, Ifj. Ugron István birtokos Fiafalva, Ugron Pál birtokos Fiafalva, Ugron János birtokos Fiafalva, Ujlaky János r. kath. lelkész Zabola, Ürmössy József unit. lelkész Homorodszeptpál, Varró Elek Gazd. Egyleti titkár Székelyudvarhely, Vajda Ferenc Székelyudvarhely, Id. Verestói Dániel iparos Székelyudvarhely, Varró József földmives Fiafalva, Verestói István iparos Székelyudvarhely, Vizi Géza iparos Székelyudvarhely, Dr. Viola Sándor birtokos Székelykeresztur, Veress Donáth róm. kath. tanító Székelyudvarhely, Wendt Manó ny. mozdonyvezető Arad, Dr. Wenechek József ügyvéd Székelyudvarhely, Zágoni István hirlapíró Kolozsvár, Zágoni Piroska városi tanácsstag Székelyudvarhely.

1. *Gyárfás Elemér* elnök üdvözli a megjelenteket, a gyűlést megnyitja és ismerteti a gyűlés ügyrendjét és tárgyalási menetét.

A jegyzőkönyv vezetésével megbizza *Berivoy István* főtitkárt és felkéri a közgyűlést, hogy jelen jegyzőkönyv hitelesítésére delegáljon egy bizottságot.

Tudomásul vétetik s a közgyűlés a jegyzőkönyv hitelesítésére kiküldendő bizottságba *Török Bálint*, *Dr. Lerner Sándor* és *Gombos Benő* szakosztályi tagokat delegálja.

2. *Berivoy István* főtitkár fölolvassa az 1928. szeptember 12-én Kolozsvárt tartott szakosztályi ülés jegyzőkönyvét.

A jegyzőkönyv észrevétel nélkül hitelesítettik *Gombos Benő* és *Dr. Lerner Sándor* által.

3. *Gyárfás Elemér* szenátor előadást tart: „A pénz stabilizációja, a külföldi kölcsön, a külföldi hitelek s ezek befolyása gazdasági helyzetünkre s a pénzügyi válságra és a hadikölcsönkötvények ügye” cím alatt és részletes határozati javaslatot terjeszt elő, mellyel kapcsolatban *Berivoy István* főtitkár bemutatja *Szabó Károly* nagyváradai ipartestületi elnöknek ugyan e kérdésre vonatkozó értekezését és javaslatait.

Csiby Andor bizalmát fejezi ki a székelység nevében a vezetőség iránt és nyomatékosan tolmácsolja a székelység nehéz gazdasági helyzetét.

Gombos Benő kormányintézkedést követel az állam belöldi tartozásainak sürgős kifizetése érdekében.

A Szakosztály az előadásokat tudomásul veszi s az előterjesztett javaslatokat egyhangulag elfogadja.

4. *Dr. Balogh Elek* előadást tart: „A magyar pénzügyintézetek együttműködése a többi gazdasági és társadalmi szervezetekkel” cím alatt.

Elnök bemutatja ezzel kapcsolatosan a távollevő *Dr. Ferenczy Zsigmond* marosvásárhelyi párttitkás írásban benyújtott indítványát.

Wendt Manó aradi kiküldött a nyugdíjasok sérelmeit ismerteti.

Elnök utal arra, hogy a Szakosztály – bár figyelemmel és érdeklődéssel hallgatta az előadást, – a felvetett kérdéssel érdemben nem foglalkozhatik, mert az nem tartozik hatáskörébe, hanem fel fogják rá hívni az elnöki-tanács figyelmét.

Siklódi István bethlenfalvi kiküldött javasolja a közbirtokosság jövedelmének egy részéből közérdekű alap teremtését.

Elnök kéri, hogy ez a kérdés érdemlegesen a tárgysorozatnak a közbirtokosságokra vonatkozó pontjánál tárgyalassék.

Dr. Elekes Dénes kéri a hitelszövetkezetek támogatását és ezek részére megfelelő visszleszámitolási hitel szerzését.

Elnök közli, hogy ily irányban már ismételten intervenáltak a Banca Naționala vezetőségénél.

Dr. Leitner Mihály kiemeli, hogy a legfontosabb teendő volna egy kifejezetten magyar kisebbségi jellegű nagy pénzintézet alakítása.

Kövér Gusztáv Nagyvárad, megbélyegezni kívánja azokat a magyar intézeteket, melyek vélt érdekből román igazgatósági tagokat választanak.

Dr. Szász Ferenc azt kívánja, hogy a magyar bankok őszinte nemzeti politikát folytassanak.

Dr. Balogh Elek előadó válaszol az elhangzott felszólalásokra.

A Szakosztály az előadást és a felszólalásokat tudomásul veszi s az előterjesztett javaslatokat az elnöki enunciació alakjában magáévá teszi.

5. *Dr. Lerner Sándor* előadást tart a hiteléletet megbénító igazságszolgáltatási bajokról.

Dr. Paretz Béla a telekkönyvi intézmény fontosságát kívánja kihangsúlyozni.

Dr. Thury Kálmán reámutat a jogbiztonság hiányaira, a regáti bírák alkalmatlanságára, kéri a telekkönyvi taxák eltörlését s tiltakozik a kormánynak az igazságszolgáltatásba való beavatkozása ellen.

Dr. Ehrlich István kívánatosnak tartja, hogy a magyar ügyvédek népünk pereskedő természetét megjavítani törekedjenek s követeli, hogy a kormány a magyar vidékekre magyar bírakat nevezzen ki.

Keresztes János telekkönyvi sérelmet panaszol fel.

Dr. Széli Lajos rámutat a bélyegtörvény hibáira és hiányaira.

Kahán Manó kifogásolja a törvények nem világos szövegét és szükségesnek tartja, hogy lapjaink nagyobb gondot fordítsanak a mindenkit érdeklő közgazdasági kérdésekre.

Csiszár Lajos a zálogházak ügyéhez tesz konkrét javaslatot.

Dr. Szász Ferenc a birói létetek körül tapasztalt anomáliákat ismerteti.

Gombos Benő az árvaszékek visszaállítását kívánja.

Gyárfás Elemér elnök összegezi az elhangzott indítványokat.

A Szakosztály az indítványokat az elnöki enunciació értelmében elfogadja.

6. *Kabos Ármin* előadást tart a kereskedelem szabadságát sértő rendelkezésekről.

Csiky Emil a tisztviselők illegális igényeire mutat rá.

Dr. Balogh Elek tiltakozik az erőszakolt nacionalizálás ellen, sérelmezi a kisebbségek aránytalanul súlyos megadózáását; felhívja a magyar kereskedőket, hogy használjanak magyar cégtáblát és megszüntetni kívánja az adóketések titkosságát.

Gombos Benő a telepadó s a taxa ad valorem kérdését fejtegeti.

A Szakosztály *Kabos Ármin* előadó javaslatait *Dr. Balogh Elek* és *Gombos Benő* kiegészítő indítványaival együtt magáévá teszi s a létesítendő országos magyar bank kérdésének tanulmányozása és előkészítése céljából *Gyárfás Elemér* elnöklete alatt *Gróf Bethlen György*, *Báró Jósika János*, *Báró Ambrózy Andor*, *Kabos Ármin*, *László Dezső*, *Barthos Béla* és *László Endre* urakból álló bizottságot kéri fel.

7. *Dr. Zágoni István* előadást tart a kereskedelmi és iparkamaráknál szenvedett sérelmeinkről s ezek küszöbön álló ujraválasztásával kapcsolatos intézkedéseinkről.

Kabos Ármin elitélő kritikát gyakorol a jelenlegi iparkamarákról.

Csiszár Lajos hasonló értelemben szólal fel.

Dr. Veress Endre rámutat az iparos szaktanfolyamok fontosságára.

Elnök javasolja a küszöbön álló iparkamarai választások intézésére bizottság kiküldését.

A Szakosztály a javaslatokat magáévá teszi és a küszöbön álló iparkamarai

választások intézésére Szabó Béni, Kabos Ármin, Csiszár Lajos, Görög Ferenc, Leitner Mihály, Réty Karoly, Szemere Miklós és Szücs Kálmán személyében bizottságot küld ki, felhatalmazva elnököt e bizottságnak a felmerülő szükséghez képest való kiegészítésére.

Elnök az ülést délben 1 óra 20 perckor megszakítja.

*

Elnök az ülést délután 3 órakor ismét megnyitja.

8. *Berivoy István* főtitkár felolvassa *Hexner Béla* okleveles vegyész mérnök előadását a gyáripár helyzetéről és főbb sérelmeiről s előterjeszti az előadó javaslatait.

A Szakosztály az előadást tudomásul veszi s az előterjesztett határozati javaslatokat teljhatalmulag elfogadja.

9. *Szabó Béni* brassói ipartestületi elnök bemutatja a kézműipar helyzetéről és főbb sérelmeiről készített előterjesztését és határozati javaslatait.

Nagy János termelő és értékesítő szövetkezetek alakítását ajánlja.

Kemény Béla mérnök a helyi érdekű és iparvasutakra s a közutakra vonatkozó törvényeket sürget.

Dr. Veress Endre a kisipari hitelt sürgeti s a fegyintézetek káros konkurenciája ellen kér védelmet.

Reik József a kisiparosságnak a hadsereg szállításokban való részvételét kívánja.

Gyarmati István kisipari kiállítások rendezésével óhajtáná felhívni a figyelmet iparunk teljesítő képességére.

A Szakosztály Szabó Béni javaslatait Nagy János, Kemény Béla, Dr. Veress Endre, Reik József és Gyarmati István kiegészítő indítványával együtt elfogadja.

10. *Csiszár Lajos* előadást tart az ipari szakoktatásról, különös tekintettel a középiskolák reformjára.

Siklódi István figyelmezteti a szülőket, hogy az életnek induló kezdő iparos fiaiknak anyagi bázist kell biztosítaniok.

Szakács Péter a keleti piacok tanulmányozására kívánja felhívni a kormány figyelmét.

Szappanos Gyula kívánja, hogy a tanoncotthonokba magyar ifjak megfelelő arányban vétessenek föl.

A Szakosztály Csiszár Lajos előadó javaslatát elfogadja és elnök indítványához képest Csiszár Lajos elnöklete alatt a javaslatba hozott férfiakból álló bizottságot küld ki az ipari szakoktatás irányítására.

11. *Dr. Abrudbányai Ede* előadást tart a mezőgazdasági kamarák eddigi működéséről szerzett tapasztalatainkról, azok küszöbön álló újjáváltására való felkészülésről és az agrár-reformmal kapcsolatosan még megoldásra váró kérdésekről.

Gróf Teleki Domokos javasolja, hogy az agrárkötvények, a földosztási vételár, a határkövek költségei s a kisajátítási jog telekkönyvi törlése érdekében tétessenek megfelelő lépések.

Kövér Gusztáv konstatálni kívánja, hogy a romániai agrárreform nemzeti célokat szolgált. Javasolja az agrársérelmek összeírását és szükség esetén a Népszövetség elé terjesztését.

Kornhoffer Vilmos panaszkolva, hogy a Comitetul Agrar elfogad elkésett felebbezéseket és az erdőigazgatóságok az üzemterveket nem hagyják jóvá.

Gyárfás Elemér és *Mikó László* felvilágosító megjegyzései után

a Szakosztály az előadó javaslatait, valamint Gróf Teleki Domokos és Kövér Gusztáv kiegészítő indítványait egyhangulag elfogadja.

12. *Török Bálint*, az Erdélyi Gazdasági Egylet főtitkára határozati javaslatot terjeszt elő a gabona-értékesítés akadályairól, az export-illetékek és szállítási nehézségekről, a ga-

bona-standardizálási törvényekről s az állattenyésztés és állatkereskedelem problémáiról.

A Szakosztály az előterjesztett javaslatot egyhangulag elfogadja.

13. *Mikó László* előadást tart az erdélyi magyarság mezőgazdasági organizációjának kiépítéséről és bemutatja *Dr. Boros Béninek* e kérdésre vonatkozó tanulmányát.

Ürmössy József, Purgly László, Dr. György József, Török Bálint és *Szakács Péter*, valamint *Mikó László* előadó és *Gyárfás Elemér* elnök hozzászólásai után

a Szakosztály az előadó javaslatait elfogadja s az általa javasolt bizottság összeállítására az Erdélyi Gazdasági elnökségét felkéri.

14. *Dr. Csiby Andor* előadást tart és javaslatot terjeszt elő a székelyföldi közbirtokosságok megszervezéséről.

A Szakosztály az előadó javaslatait elfogadja azzal, hogy Elnök indítványához képest a kezdeményező lépések a csíkvármegyei közbirtokosságok részéről lesznek megteendők.

15. *Dr. Szász Ferenc* előadást tart, a kisgazdák többtermelése érdekében reánk várakozó feladatokról.

A Szakosztály az előadó javaslatait elfogadja.

Elnök a Szakosztály nevében hálás köszönetet mond az előadóknak és felszólalóknak értékes és tanulságos fejtegetéseikért és bejelenti, hogy az egész napi tárgyalás eredményeképpen leszűrt határozati javaslatokat a következő napon a nagygyűlés elé fogja terjeszteni, melynek jóváhagyása után úgy a pártvezetőség, mint a parlamenti csoport mindent meg fog tenni, ami erejétől telik, hogy a hozott határozatok teljes energiával végrehajtsanak.

Köszönetet mond a megjelenteknek a fontos közérdekű kérdések iránt tanúsított buzgó érdeklődésükért és a jelenlévők lelkes éljenzése mellett, a gyűlést bezárja.

K. m. f.

Gyárfás Elemér s. k.
elnök.

Berivoy István s. k.
jegyzőkönyvvezető.

Hitelesítjük:
Gombos Benő s. k.
Dr. Lerner Sándor s. k.
Török Bálint s. k.